

СТ А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Гургана Христова Форева, д.м.
Катедра „Урология и обща медицина“
Медицински университет – Пловдив

относно дисертационен труд на тема:
„Хомеопатия в общата медицинска практика“

с автор: д-р Ева Христова Иванова
докторант в Катедра Обща медицина, МУ Варна
за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“
по докторска програма „Обща медицина“

1. Общо представяне на процедурата

Със Заповед на Ректора на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна № Р-109-245/09.07.2026 г. съм определена за член на Научното жури в процедурата за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“ от д-р Ева Христова Иванова. Съгласно Протокол № 1/17.07.2026 г. съм определена да изготвя становище по процедурата.

Предоставеният ми комплект материали на хартиен и електронен носител е представен в изискуемия срок и съдържа необходимите документи, свързани с процедурата. При запознаването ми с представените материали не установих нарушения в хода на процедурата, които да поставят под съмнение законосъобразността и редовността на процедурата за придобиване на ОНС „Доктор“.

Оценката ми е извършена в съответствие със Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и действащата нормативна уредба на Медицински университет – Варна.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Д-р Ева Христова Иванова е родена през 1971 г. Завършва висше медицинско образование през 1997 г. в Медицински университет – Варна. През 2004 г. придобива магистърска степен по кинезитерапия, през 2007 г. придобива специалност „Обща медицина“, а през 2009 г. завършва магистърска програма по публична администрация.

Докторантката притежава продължителна специализирана подготовка в областта на хомеопатията, включваща:

- курс по класическа хомеопатия в Холистичен център „Анхира“ (1997–1999 г.);
- участие в международни хомеопатични семинари с водещи европейски и световни специалисти (2000–2019 г.);
- обучение в Европейско училище по хомеопатия (2004–2007 г.);

- международен семинар по хомеопатия в Националния институт по комплементарна и алтернативна медицина „Проф. д-р Флорин Братила“, Букурещ (2012 г.);
- следдипломно обучение по хомеопатия с д-р Кишор Мета (2010–2016 г.);
- двугодишен курс по теория и практика на метода на усещанията в хомеопатията на д-р Раджан Шанкаран (2014–2016 г.).

Тази продължителна подготовка е пряко свързана с тематиката на дисертационния труд и е предпоставка за задълбочено познаване на изследвания проблем.

3. Актуалност и обща характеристика на дисертационния труд

Предложеният за оценка дисертационен труд разглежда актуален и дискуссионен проблем, свързан с приложението на комплементарните и алтернативните методи в медицинската практика, с фокус върху хомеопатията и нейното място в общата медицинска практика.

Темата е актуална поради продължаващия интерес към комплементарните и алтернативните методи както от страна на пациентите, така и на медицинските специалисти. В същото време съществува съществено разминаване между научните доказателства за ефективността на хомеопатията и степента, в която методът се използва и се възприема от определени групи пациенти и медицински специалисти.

Особено значение за общата медицинска практика има фактът, че общопрактикуващият лекар изгражда дългосрочна и доверителна връзка с пациента и често е първият медицински специалист, с когото пациентът обсъжда използването на комплементарни и алтернативни методи. В този контекст изследването на нагласите, мотивацията и практиките, свързани с хомеопатията, както и на комуникацията лекар–пациент по тази тема, има несъмнена научна и практическа значимост.

Дисертационният труд е разработен в обем от 231 страници. Онагледен е с 30 таблици, 8 фигури и 3 приложения. В литературния обзор и обсъждането на резултатите са използвани общо 269 литературни източника.

Структурата на дисертационния труд е логична и последователна и съответства на изискванията за разработване на дисертационно изследване.

4. Познаване на проблема

От представения литературен обзор личи, че д-р Ева Иванова познава задълбочено изследвания проблем.

Представен е исторически и концептуален преглед на възникването и развитието на хомеопатията, проследени са регулаторните аспекти и различните подходи към интегрирането на комплементарни и алтернативни методи в здравните системи на различни държави.

Съществено място е отделено на научната оценка на хомеопатията и на дискусията относно наличните доказателства за нейната ефективност. Разгледани са и възможностите за приложение на хомеопатията в контекста на общата медицинска практика, включително въпросите, свързани с подготовката и обучението на лекарите.

Литературният обзор демонстрира добра ориентация на докторантката както в историческите и теоретичните аспекти на проблема, така и в съвременната научна дискусия по темата.

5. Методика на проучването

Методологията на изследването е съобразена с поставената цел и формулираните задачи.

За събиране на необходимата информация е използван структуриран въпросник, адаптиран към характеристиките на изследваните групи. Представени са характеристиките на изследваните контингенти, критериите за включване, етичните аспекти на проучването и използваните статистически методи.

Избраните методи позволяват да бъдат анализирани нагласите и отношението към хомеопатията на различни групи, имащи отношение към общата медицинска практика – общопрактикуващи лекари, студенти, стажант-лекари и пациенти.

Методологичният подход е адекватен на поставената цел и позволява получаването на резултати, които могат да бъдат интерпретирани в контекста на общата медицинска практика.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Целта на дисертационния труд е ясно формулирана – **да се проучат, анализират и оценят нагласите на общопрактикуващи лекари, студенти, стажант-лекари и пациенти относно прилагането на хомеопатията като лечебен и профилактичен метод в общата медицинска практика.**

Поставената цел е актуална и релевантна към научната специалност „Обща медицина“. Формулираните задачи са логично структурирани и са насочени към последователното постигане на поставената цел.

Получените резултати са представени систематично, онагледени са подходящо и са подложени на интерпретация и обсъждане в контекста на съществуващите научни данни.

Особен интерес представляват резултатите, свързани с отношението към хомеопатията при различните изследвани групи. Дисертационният труд показва, че отношението към метода не може да бъде разглеждано единствено през призмата на наличните научни доказателства за неговата ефективност. То се влияе и от личния опит, субективното възприятие за ефект, индивидуалните убеждения и очаквания, както и от особеностите на комуникацията между лекар и пациент.

Авторката анализира различни аспекти на използването на хомеопатията, включително областите и състоянията, при които тя се прилага, както и нагласите относно необходимостта от обучение на медицинските специалисти.

Съществена силна страна на дисертацията е поставеният акцент върху **комуникационния аспект** на проблема. В общата медицинска практика взаимоотношението лекар–пациент се характеризира с продължителност, доверие и взаимна отговорност. Поради това възможността за открито обсъждане на използването на комплементарни и алтернативни методи, включително хомеопатията, представлява важен аспект на медицинската комуникация.

В този смисъл дисертационният труд излиза извън чисто описателното проучване на честотата на употреба на хомеопатията и разглежда проблема в по-широкия контекст на взаимоотношението лекар–пациент, професионалната позиция на лекаря и вземането на решения в общата медицинска практика.

Резултатите са обсъдени критично и са съпоставени с наличните литературни данни. Важно е да се подчертае, че дисертационният труд разглежда хомеопатията като обект на изследване на нагласите и практиките, а не като метод, чиято клинична ефективност е доказана от настоящото изследване. Тази позиция е особено важна от гледна точка на научната обективност и медицинската практика, основана на доказателства.

7. Приноси и значимост на дисертационния труд за науката и практиката

В дисертационния труд са формулирани 8 основни извода, които са свързани с поставените задачи и произтичат от получените резултати.

Авторката определя 7 приноса с оригинален научен характер, 6 с потвърдителен и 3 с научно-приложен характер.

След запознаване с дисертационния труд приемам посочените приноси, като считам, че най-съществената им стойност е свързана с:

- систематизираното проучване на нагласите към хомеопатията сред различни групи, свързани с общата медицинска практика;
- анализирането на факторите, свързани с приемането или отхвърлянето на метода;
- проучването на областите и състоянията, при които хомеопатията се използва;
- анализирането на отношението към необходимостта от обучение на медицинските специалисти;
- изследването на комуникацията лекар–пациент във връзка с използването на комплементарни и алтернативни методи.

Приносите са релевантни към поставената цел и обогатяват наличната информация по темата в контекста на общата медицинска практика.

Авторефератът е изготвен съобразно изискванията и адекватно отразява структурата, методологията, основните резултати и приносите на дисертационния труд.

8. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Д-р Ева Христова Иванова е представила 4 научни публикации, в които е първи автор, като 2 от тях са индексирани в базите данни Scopus и Web of Science. Представени са и участия в 2 научни форума с резултати, свързани с разработвания дисертационен проблем.

Публикационната активност показва последователност в разработването и популяризирането на резултатите от научното изследване.

Дисертационният труд демонстрира, че д-р Ева Христова Иванова притежава необходимите знания и научна подготовка в областта на общата медицина, умения за планиране и провеждане на научно изследване, анализ на получените резултати и тяхното представяне в научен формат.

Считам, че личният принос на докторантката в разработването и реализирането на научното изследване е съществен.

9. Критични бележки и препоръки

Към представения дисертационен труд имам следните препоръки, които не намаляват общата ми положителна оценка:

1. В бъдещи изследвания е препоръчително да бъде разширен обемът на извадката и да бъдат включени общопрактикуващи лекари от различни региони на страната, което би позволило по-добра оценка на регионалните особености.
2. Подходящо би било към количествения подход да бъдат добавени качествени изследователски методи – например задълбочени интервюта или фокус групи, чрез които по-детайлно да се изследват мотивите, убежденията и професионалните съображения при решението за използване или отхвърляне на хомеопатията.
3. Интерес представлява и сравнителното проучване на отношението и практиките по отношение на хомеопатията сред общопрактикуващи лекари и лекари от други медицински специалности.
4. Препоръчвам продължаване и разширяване на изследванията по поставените в дисертационния труд проблеми, включително в контекста на медицинската комуникация и принципите на медицината, основана на доказателства.

Посочените препоръки са насочени основно към бъдещото развитие на научната работа по темата и не променят положителната ми оценка за представения дисертационен труд.

10. Заключение

Дисертационният труд на д-р Ева Христова Иванова на тема „Хомеопатия в общата медицинска практика“ представлява самостоятелно научно изследване по актуален и дискуссионен проблем, имащ отношение към съвременната обща медицинска практика.

Дисертацията се отличава с ясно формулирана цел, логично поставени задачи, адекватна методология, систематично представени резултати и аналитично обсъждане. Получените резултати имат научна и практическа стойност, като допринасят за по-доброто разбиране на нагласите на медицински специалисти и пациенти към хомеопатията и на комуникационните аспекти при обсъждането на комплементарни и алтернативни методи в общата медицинска практика.

Докторантката демонстрира необходимата научна компетентност, самостоятелност, аналитично и критично мислене, както и способност за самостоятелно планиране, провеждане и интерпретиране на научно изследване.

Въз основа на цялостната ми оценка на дисертационния труд, автореферата, публикационната активност и представените научни резултати **считам, че д-р Ева Христова Иванова отговаря на изискванията за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“ по докторска програма „Обща медицина“.**

Давам своята **положителна оценка** на дисертационния труд и на цялостната научна дейност на докторантката и **предлагам на уважаемото научно жури да гласува положително за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ на д-р Ева Христова Иванова по докторска програма „Обща медицина“.**

23.08.2026 г.
гр. Пловдив

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679

Изготвила становището:
Доц. д-р Гергана Христова Форева, д.м.

Катедра „Урология и обща медицина“
Медицински университет – Пловдив